

Dette TJENER SJEFFEN din

Er du ansatt i bergverksbransjen, tjener sjefen din 177 000 kroner mer enn deg. Norske ledere har 23,4 prosent mer i lønn enn sine ansatte.

LEDER-LØNNINGER

Tekst: Merete Landsend mel@dagbladet.no

Det viser ferske tall fra Norsk ledelsesbarometer, der over 3000 ledere i ulike stillinger har svart på spørsmål om lønna si. Stiftelsen De Facto - Kunnskapsenter for fagorganiserte - har gjennomført undersøkelsen for organisasjonen Lederne.

Jobber du i barnehage, kan du regne med at din nærmeste sjef får rundt 165 000 kroner mer enn deg i lønnsposen, mens en ansatt i bygg- og anleggstjenere tjener 113 500 kroner mindre enn sjefen.

Lønnsforskjellen mellom sjefer og ansatte er i snitt på 100 000 kroner, ifølge undersøkelsen, som tar for seg ulike stillinger i mellomledersjiktet.

Høyest i olje og gass

Olje og gass-sektoren har et lønnsnivå som ligger rundt 30 prosent høyere enn snittet av norske ledere. Likevel skiller bare i overkant av 7 000 kroner lønningene til en ansatt og en sjef i olje- og gassbransjen.

I den andre enden ligger vekst- og utfordringsbedrifter og hotell- og restaurantbransjen. Her har sjefene bare 70 prosent av snittlønnen til norske ledere. Mens en leder i hotell- og restaurantbransjen i snitt tjener 419 200 kroner, har en ansatt 53 800 kroner mindre i lønn - 356 400 kroner i årssnittet.

Jo høyere man kommer opp i bedriftshierarkiet, desto høyere er også lønningene, påpeker Harald Dale-Olsen, forsker ved Institutt for samfunnsforskning.

- De fleste vil nok argumentere at ansvaret øker jo høyere lederstilling man har. I tillegg vil noen hevde at høyere lønn på toppen gir insentiver for dem som jobber nedover i systemet. Ideen er at man dermed vil konkurrere om å komme seg opp i hierarkiet - og at lønna blir ei gulrot, sier han.

Normalt har en toppleder dobbelt så høy lønn som en vanlig ansatt. I større selskaper kan de kanskje ha ti ganger så høy lønn, påpeker Dale-Olsen.

Litt svakere

- De siste tre åra har toppledere hatt en noe svakere lønnsutvikling enn andre, delvis fordi man i statside selskapet har endret avlønnsprofilen og gått bort fra opsjoner, sier han.

Det siste året har mellomlederne i gjennomsnitt økt lønna med 3,2 prosent, viser tallene. Samtidig hadde ansatte en lønnsøkning på 4 prosent fra 2011 til 2012, ifølge Statistisk sentralbyrå.

En kartlegging Aftenposten nylig gjorde blant 300 toppledere i 20 av de største selskapene på Oslo Børs, viste at gjennomsnittsinntekten til topplederne har gått ned 7 prosent siden 2007. I samme periode har gjennomsnittsnormannen hatt en lønnsøkning på 24 prosent.

Dyrkjøpt

I store deler av arbeidslivet kreves det i dag mye av dem som ikke har lederposisjoner, og det er mye spesialistkompetanse blant medarbeiderne, understreker Robert Salomon, seniorforsker ved Arbeidsforskningsinstituttet (AFI).

- Kvalifisert arbeidskraft koster ganske mye. Det kan være en forklaring på at hvorfor forskjellene mellom mellomledere og ansatte ikke er større, mener han.

- Man skulle kanskje forventet at differansen mellom sjef og ansatt var større i bransjer med en god del utført arbeidskraft - som for eksempel i barnehager. Samtidig er lønnsnivået for mellomlederne her i utgangspunktet ganske lavt, sier han.

Gjennomsnittslønn i ulike lederstillinger

Stilling	Lønn
Annen administrativ leder	633 000
Arbeidsleder	566 900
Attføringskonsulent	427 800
Attføringsleder	477 500
Butikksjef	444 500
Daglig leder/adm dir	632 000
Driftssjef	676 800
Driftskoordinator	635 900
HR-leder/rådgiver	620 100
Jobbkonsulent	416 100
Koordinator	564 500
Operativ leder	775 500
Personalsjef	596 800
Prosjektleder/ansvarlig	682 800
Rådgiver/konsulent	622 700
Salgssjef	587 800
Styrer	521 300
Særl. betrodd stilling (merk.)	579 500
Særl. betrodd stilling (tekn.)	682 500
Teamleder	607 500
Tilrettelegger	488 900
Varehussjef	598 300
Veileder (bistand)	426 600
Økonomisjef	646 700
Annet	626 100

Kilder: Lederne/Norsk ledelsesbarometer/Teknisk Beredningsutvalg/Statistisk Sentralbyrå

Sjekk din bransje

Bransje	Lederlønn '12
Olje og gass	784 500
Rederi	696 400
Bergverk	671 400
Luftfart	604 000
Off. virksomhet	573 000
IKT	572 600
Annet	561 100
Industri	557 200
Bygg og anlegg	556 000
Transport	550 400
Servicebedrifter	534 800
Barnehage	526 800
Handel	515 000
Reiseliv	511 600
Landbruk	497 700
Bil	493 800
Vekst/attf. bedr.	429 700
Hotell/restaurant	419 200

FAKTA

Om undersøkelsen

- Gjennomført av Defacto, Kunnskapsenter for fagorganiserte for organisasjonen Lederne.
- Over 3000 ledere i ulike stillinger har svart på spørsmål om lønna si.
- Barometeret er basert på e-post til organisasjonens medlemmer.
- Alle lønningene er rundet til nærmeste 100 kroner.

Se tallene fra undersøkelsen

Så mye skiller deg og sjefen

Årslønn lederlønninger 2012 etter bransje. Årslønn for ledere er sammenliknet med beregnet årslønn for heltidsansatte.

Bransje	Ledere	Ansatte	Diff. (kr)
Barnehage	526 800	361 200	165 600
Bergverk	671 400	494 400	177 000
Bil	493 700	432 000	61 700
Bygg/anlegg	559 900	446 400	113 500
Handel	515 000	448 800	66 200
Hotell/rest.	419 200	356 400	53 800
Industri	557 200	462 000	95 200
Olje/gass	784 500	727 200	57 300
Transport	550 400	454 800	95 600

SSBs tall er månedslønn for heltidsansatte ganger 12, inklusiv bonus og uregelmessige tillegg. SSBs tall for handel er samlet. Årslønn i engros: 508 800, detaljhandel: 382 800

MEST FORNOYD: Undersøkelsen tar også for seg i hvilken grad mellomledere er tilfredse med lønna si. Sjefene i olje- og gassbransjen og i barnehagene er mest fornøyde med lønnsnivået.

- I barnehage-sektoren kan det synes som om en får relativt god uttelling for lederstillinger sammenliknet med lønnsnivået i bransjen. I tillegg har barnehagestyrerne relativt god lønn sammenliknet med farskolelærere i offentlig sektor, som i 2012 hadde en årslønn på 422 400 kroner, konkluderer rapporten

MYE OVERTID: Det er betydelige forskjeller i omfanget av overtidjobbing blant lederne i de ulike bransjene. I barnehage og handel er andelen som arbeider overtid størst. 45 prosent av dem som jobber overtid får dette betalt i form av overtidsgodtgjørelse, mens 39 prosent har det som del av fastlønna.

Det er ingen sammenheng mellom lønnsnivå og hvorvidt overtid er inkludert i fastlønna. Spesielt handel skiller seg klart ut, der nesten åtte av ti av sjefene har overtid som del av fastlønn.

- Urovekkende at såpass mange ikke får kompensasjon i form av ordinære overtidstillegg eller avspasering, mener forbundsleder Jan Olav Brekke i Lederne.

- Vanlige folk gjør jobben, ikke sjefene

Ledere bør ikke tjene mer enn folk på «gølvet», mener forfatter Paal-André Grinderud (50).

- Jeg har et minne fra da jeg jobbet som kokkelærling for mange år siden. Jeg hadde laget en flott kake til avdelingen, og hele ledelsen var imponert. Men den som fikk rosen, var sjefen min - og han tjente fire ganger så mye som meg, sier han.

Grinderud synes det er «vanvittig» at toppledere i Norge har lønninger i millionklassen.

- Det finnes mange gode og realistiske sjefer der ute, men ofte er det ikke dem som tjener mest. Det irriterer meg skikkelig hver gang jeg ser bilder av Statoil-sjef Helge Lund, og jeg syns Jens Stoltenberg er ræfelig som ikke tør å gå i strupen på ledere som får den type lønninger. Vanlige arbeidfolk blir nedprioritert på grunn av høy lederlønn, og dette er urettferdig, mener han.

Samboerparet Jim Johnsen (36) og Marianne Sandve (34), som vi møter på gata i Oslo sentrum, synes det er helt naturlig at ledere tjener mer enn de ansatte.

Både toppledere og mellomledere bør bli lønnet ut ifra markedsværdien sin. Hvis noen mener at de er verdt 5 millioner kroner, bør de også få dette utbetalt, sier Johnsen. Han er daglig leder i et selskap som selger kontorutstyr.

Marianne Sandve synes det er rettferdig at sjefen har bedre lønn enn henne.

- Jeg jobber som ergoterapeut, og i min bransje tjener nok lederne et par hundre tusen mer enn oss på «gølvet». Men så har de jo også både lederansvar og personalansvar, så den lønna fortjener de, sier hun.

Jan Hansen (42) jobber som koordinator og mener en del sjefer blir altfor godt betalt.

- Mellomledere bør maks tjene 50 000-60 000 kroner mer enn oss andre. Visse toppledere får også sykt høy lønn, sier han.

Det bør være et tak på hvor mye en mellomleder bør tjene i forhold til vanlige arbeidstakere.

Paal-André Grinderud

- URETTFERDIG: Sjefer får mer lønn enn forfattet, mener Paal-André Grinderud.

BETALT I MARKEDSVERDI: Jim Johnsen.

HAR MYE ANSVAR: Marianne Sandve.

BØR VÆRE MODERAT: Jan Hansen.

Alle foto: Nina Hansen

Noen vil hevde at høyere lønn på toppen gir insentiver for dem som jobber nedover i systemet.

Harald Dale-Olsen, institutt for samfunnsforskning